

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/2 szerokości
przyjmują się tylko w Ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Paryż, 11. Sierpnia wiecz. — Wedle dziennika La France odbył Garibaldi z Mazzinim w Mistrecie na dniu 6. b. m. konferencją i wrócił ostatni do Malty.

— Pays pisze: Zaręczają, że cesarz nie powie żadnej mowy urzędowej w przyszły piątek (15. b. m.).

Turyń, 11. Sierpnia. — Wedle ostatnich wiadomości z Palerma, znajdował się Garibaldi w Caltanissetta. Mordini, Fabrini i inni deput. są przy nim. Przystosobiają demonstracją przeciwną rządowi i rozdają kartki na których wydrukowano: Precz z Ratazzim! Niech żyje król Emanuel i Garibaldi. Dzienniki poczytują oddalenie Ratazzego za jedyny środek uchylecia trudności. W Genui odbyła się spokojna demonstracja, w której masa ludu brała udział.

Berlin, 12. Sierpnia. — Najj. Pan raczył nadać wicekonsulowi Wichersowi w Altonie order korony królewskiej 4ej klasy, a zamianować zwyczajnego profesora przy uniwersytecie w Kiel Dr. Nitzscha zwyczajnym profesorem w fakultecie filologicznym uniwersytetu królewskiego.

Berlin, 11. Sierpnia. — Piszą z Hamburga o obradach komisji zajmującej się obroną brzegów niemieckich, co następuje:

»Komisya z techników złożona potwierdza dawniej wypracowane i uchwalone fortyfikacye, a mianowicie warownią przy Jungfernbrücke na ujściu Wezery, ponieważ może być zbudowaną za 5—600,000 tal. Flotyla bałtycka z dwóch pancernych okrętów ma być połączoną z pruską marynarką w jednym z portów pruskich. Flotyla morza Północnego złożona z 6 pancernych okrętów i 3 statków kanonierskich ma się mieścić w Geestemünde, które Hanower ofiarował. Port ten ma być wybudowany za 1 1/2 mil. tal. Port wojenny nad Jadą ma być w głównych budowlach w r. 1864 ukończony. Koszta podejmują Prusy.«

— Do Kolońskiej Gazety piszą z Berlina: Wedle ostatnich obrad w komisji budżetowej i usposobienia większości izby deputowanych, wątpić niemożna, że bez przedłożenia propozycyi ze strony rządu koszta na reorganizacyę nie będą uchwalone. Jest to stosunek faktyczny, względem którego łudzić się niemożna. Jeżeli ministerstwo ma zamiar przedłożyć na rok 1863 projekt do prawa w tej mierze, natenczas uczyni lepiej, jeżeli go zaraz przedłoży. Pan von der Heydt przez cofnięcie budżetu na rok 1863 nicby nie zyskał, tylko na zwłocę, boby znów tenże projekt musiał w Styczniu r. p. ponowić z nowellą, gdy tymczasem projekt taki przeszedłby, gdyby zawierał służbę dwuletnią w wojsku. Im bardziej rzecz się przewłóczy, tem większe rosną trudności i większe żądania. Niedawna przeszłość tego najlepiej dowodzi.

— Poselstwo włoskie wyjechało już do Petersburga. Cały orszak na którego czele stoi jen. Sonnaz ma tylko przez trzy dni zabawić w Petersburgu, co nie pomału zadziwia koła tutejsze polityczne.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 9. Sierpnia. — Onegdaj o godz. 3ej po południu dwa razy wystrzelono do Wielopolskiego, gdy chciał wysiadać z pojazdu przed gmachem komisji skarbowej. Na widok młodego 20-letniego chłopca celującego do niego z pistoletu, podniósł swoją łaskę i to zapewne ocaliło mu życie, gdyż celujący pospieszył się i chybił. Po strzale chciał się ratować przez podwórze przyległe bankowi prowadzące na inną ulicę, ale go sługa bankowy schwytał i oddał żołnierzom z odwachu. Schwytany nazywa się Riel czy też Ryl i jest litografem. Wielopolski po tym wypadku zatrzymał się na sesyi w banku przez godzinę, a zaledwie odjechał, przybiegli na koniach Czerkiesi, którzy zawsze eskortują wielkiego księcia, zapewne aby margrabiemu towarzyszyć, ale wrócili do belwederu, gdy go nie zastali. Wypadek ten niemałe uczynił wrażenie w Warszawie i opinia się ustala, że do takich wydarzeń najwięcej się przyczynili wojskowi, jak Krizanowskiej, Piłsudzki i cały zastęp policyjny, który nagabywaniami swemi nie da wytechnąć przesładowanemu ludowi.

— Depesza podana przez poselstwo rosyjskie do urzędowej Wiener Ztg. brzmi jak następuje: »W chwili gdy margrabia Wielopolski wy-

siadł z powozu przed gmachem komisji skarbu, Ludwik Gryll czeladnik litografii strzelił do niego dwa razy z rewolweru, lecz go nie ranił. Sprawca został ujęty.« Podobną jest depesza zamieszczona w dziennikach szląskich, która jednak nie wie jeszcze, jak się nazywał sprawca zamachu. W dziennikach warszawskich z 8. t. m. ogłoszona wiadomość urzędowa jest taka sama jak telegram w gazetach szląskich i brzmi: »Wczoraj o godzinie trzy kwadrans na trzecią do JW. naczelnika rządu cywilnego, wysiadającego z powozu przy głównych schodach gmachu komisji rządowej przychodów i skarbu, strzelono z pistoletu. Sprawcę zamachu, dotąd z nazwiska nieznanego, ujęto. Naczelnik rządu cywilnego raniony nie został.« Tak brzmi urzędowe doniesienie. Dziwną to jest rzeczą, iż teraz, tak samo jak przy zamachu w księcia, poselstwa rosyjskie otrzymują i ogłaszają depesze z Warszawy, naturalnie od rządu im przesłane, z wymienieniem nazwiska sprawcy, gdy rząd tenże w urzędowym ogłoszeniu donosi, iż sprawca jest »dotąd z nazwiska nieznanym.«

Warszawa, 9. Sierpnia. — Z okoliczności rocznicy urodzin Jej CKMości najj. cesarzowej i królowej Maryi Aleksandrownej i św. chrztu JCW. nowonarodzonego w księcia Wacława Konstantynowicza, JCW. namiestnik w Królestwie Polskiem, uznał za możliwe, z liczby osób, podległych rozmaitym karom za udział w nieporządkach, jakie miały miejsce w Królestwie Polskiem w roku zeszłym i bież., niektórych z nich zupełnie ułaskawić, a niektórym złagodzić kary.

A. Otrzymują zupełne ułaskawienie,

z pozwoleniem powrotu na miejsce poprzedniego zamieszkania:

1. Albrech Józef, czeladnik szewski z Warszawy, skazany na osadzenie w twierdzy przez miesiąc dwa. 2. Ambrożewicz Stanisław, student warsz. med. chir. akademii. 3. Baczyński Karol, wyrobnik. 4. Bogacki Antoni, krawiec z Warszawy, na oddanie do służby wojskowej. 5. Blumert Maciej, robotnik z Warszawy, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc cztery. 6. Bartodziński Maksymilian, rodem z gub. radomskiej, na oddanie do służby wojskowej. 7. Bitkowski Józef, zakonnik z klasztoru Reformatów w Stopnicy, na zesłanie do gub. wiatskiej. 8. Wagenfish Leon, student warsz. med. chir. akademii. 9. Wodzyński Maksymilian, rodem z gubernii warszawskiej, na oddanie do służby wojskowej. 10. Wróblewski Józef, wyrobnik z m. Warszawy, do rot aresztanckich na miesiąc sześć. 11. Wolski Marcei, czeladnik bronzowniczy. 12. Wójcik Ludwik, aplikant urzędu konsum. m. Warszawy, na oddanie do służby wojskowej. 13. Winnicki Józef, urzędnik zarządu pocztowego w Królestwie, na zesłanie do gub. tembowskiej. 14. Wernicki Jan, mieszkaniec m. Warszawy, właściciel domu, na zesłanie do gub. jarosławskiej. 15. Wolski Stanisław, urzędnik dyrekcji ubezpieczeń, na zesłanie do gub. orenburgskiej. 16. Hamerski Jakób, rodem z gub. lubelskiej. 17. Goldman Bernard, student warsz. med. chir. akademii. 18. Herc Józef, rodem z m. Warszawy. 19. Garczyński Władysław, student petersburskiego uniwersytetu, rodem z gub. warszawskiej. 20. Gładysz Ludwik, wyrobnik, rodem z m. Warszawy. 21. Guzik Ludwik, czeladnik krawiecki, mieszkaniec m. Warszawy. 22. Gadomski Ludwik, szewc z m. Płocka. 23. Górski Jan, nauczyciel prywatny. 24. Godlewski Franciszek, mieszkaniec m. Warszawy. 25. Głodowski Paschalis, szlachcic, rodem z gubernii płockiej. 26. Gutt Ludwik, wyrobnik z m. Warszawy. 27. Gergelwicz Kajetan, czeladnik malarski, szlachcic, mieszkaniec m. Warszawy, skazani na oddanie do służby wojskowej. 28. Głębicki Ludwik, mieszczanin z m. Kurowa w gub. lubelskiej, na osadzenie w wieży przez miesiąc trzy. 29. Hancwol Lewek, uczeń fotograficzny z m. Warszawy, na osadzenie w wieży przez miesiąc cztery. 30. Hofman Franciszek, robotnik z m. Koła w gub. warszawskiej. 31. Dutkiewicz Paweł, mieszczanin z m. Jędrzejowa w gubernii radomskiej, na oddanie do służby wojskowej. 32. Dziekowski Tadeusz, aplikant biura naczelnika powiatu bielskiego. 33. Dziekowski Julius, prywatny ofycjalista, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc cztery. 34. Darowski Jan, pisarz prywatny z m. Warszawy, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc dwa. 35. Zelechowski Wincenty, mieszkaniec m. Kielc. 36. Zawisiński Jan, czeladnik stolarski z m. Lublina. 37. Zyger Kazimierz, czeladnik szewski z m. Warszawy, na oddanie do służby wojskowej. 38. Zalewski Józef, urzędnik dyrekcji ubezpieczeń, na zesłanie do gub. permskiej. 39. Zawadzki Władysław, urzędnik dyrekcji ubezpieczeń, na zesłanie do gub. wiatskiej. 40. Kałużński Tomasz, stróż z m. Radomia, na oddanie do służby wojskowej.

41. Kawer Franciszek, majster siodlarski z m. Biłgoraja w gub. lubelskiej, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc dziewięć. 42. Kołakowski Roman, b. urzędnik drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej. 43. Kosiński Feliks, czeladnik puszkarski, mieszkaniec gminy Dominikowice w gub. warszawskiej. 44. Kosiński Witold, syn dymisjonowanego urzędnika, mieszkaniec m. Kalisza. 45. Konopski Stefan, b. kancelista biura pow. plockiego. 46. Kopeczyński Maurycy, syn zmarłego urzędnika, rodem z m. Lublina, na oddanie do służby wojskowej. 47. Kusz Teofil, rządcza pałacu w Sierniewicach, rodem z gubernii warszawskiej, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc sześć. 48. Kempf Karol, piekarz z m. Koła w gub. warszawskiej. 49. Kobyliński Henryk, prowizor apteki w m. Białym w gubernii lubelskiej. 50. Kochański Władysław, rodem z m. Warszawy, czeladnik piekarski, na oddanie do służby wojskowej. 51. Kosta Józef, ksiądz ze wsi Cielętnika w gub. warszawskiej, na zesłanie do gub. ołoneckiej. 52. Kosiński Jan, mieszkaniec m. Szydłowa w gub. radomskiej, czeladnik bednarski, na osadzenie w wieży przez miesiąc sześć. 53. Korkalski Dominik, stróż magistratu m. Białym, na oddanie do służby wojskowej. 54. Kulikowski Waleryan, rodem z m. Chęcina w gubernii radomskiej, prowizor aptekarski, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc sześć. 55. Kłoczewski Bolesław, uczeń gimnazjum realn. w Warszawie. 56. Kopyczyński Feliks, mieszkaniec m. Warszawy, wyrobnik. 57. Kuberski Dionizy, organista z m. Kutna w gub. warszawskiej, na oddanie do służby wojskowej. 58. Liszkiewicz Michał, ksiądz z m. Grudka w gub. ołoneckiej. 59. Lange Edw., mieszczanin z m. Warszawy, uczeń pieczętarski, na oddanie do służby wojskowej. 60. Luberadzi Romuald, kasyer dominium Sławuszek w gub. warsz., na osadzenie w twierdzy przez miesiąc sześć. 61. Libert Ludwik, syn obywatela z gubernii warszawskiej, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc cztery. 62. Lenartowicz Aleksander, mieszczanin z m. Sieradza w gubernii warszawskiej. 63. Lipczyński Franciszek, uczeń stolarski, mieszkaniec m. Warszawy. 64. Luba Ignacy, uczeń warszawskiej szkoły dramatycznej, na oddanie do służby wojskowej. 65. Michalski Jan, włościanin ze wsi Ryczymocz w pow. warszawskim, na dwumiesięczny areszt na odwachu. 66. Matyszkiewicz Roman, uczeń warsz. szkoły sztuk pięknych. 67. Mysłowski Antoni, były kancelista sądu poprawczego w Lublinie. 68. Mieczysław Alfons, rodem z gub. warszawskiej, subjekt aptekarski. 69. Nitner Julian, tapicer, mieszcz. z m. Lublina. 70. Nowacki Wojciech, subjekt felczerski, mieszkaniec m. Warszawy. 71. Nowski Leon, zegarmistrz z m. Konina w gub. warszawskiej. 72. Ochocki Stanisław, pisarz prywatny, rodem z gubernii radomskiej. 73. Okulski Stanisław. 74. Okulski Klemens bracia, pisarze prywatni kancelaryi kościoła św. Krzyża w Warszawie. 75. Pietrzykowski Konstanty, introligator, dymisjonowany żołnierz, szlachcic, rodem z m. Warszawy. 76. Pac August, czeladnik stolarski, mieszkaniec m. Warszawy. 77. Pasternakiewicz Tadeusz, mieszkaniec m. Płocka. 78. Polakowski v. Olszański Józef, syn kupca z m. Krasnegostawa w gub. lubelskiej. 79. Podsiadłowski Wład., uczeń gimnazjum realnego w Warszawie. 80. Plewako Gustaw, dzierżawca wsi Woli Przedborskiej w gub. radomskiej. 81. Rożek Jan, mieszczanin z m. Lublina, na oddanie do służby wojskowej. 82. Rzewuski, ksiądz grecko-unicki z m. Białym gubernii lubelskiej, na zesłanie do gubernii wołogodzkiej. 83. Rukasz Antoni. 84. Rukasz Jan, mieszczanin z m. Kurowa, gubernii lubelskiej, na osadzenie w wieży przez miesiąc trzy. 85. Senator Henryk, student warszawskiej medyczo-chirurgicznej akademii, rodem z gubernii warszawskiej. 86. Stypułkowski Ign., czeladnik piekarski, rodem z m. Warszawy. 87. Synek Leon, farmaceuta z m. Lublina. 88. Skotnicki Józef, uczeń rzeźniczy z m. Warszawy. 89. Soldenhof Ryszard uczeń, gimnazjum realnego w Warszawie, na oddanie do służby wojskowej. 90. Sobczyński Palemon, mieszkaniec m. Warszawy, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc sześć. 91. Sywillak Józef, czeladnik stolarski, mieszczanin z m. Warszawy. 92. Suchocki Szymon, wyrobnik, mieszkaniec gub. augustowskiej, na oddanie do służby wojskowej. 93. Sokołowski Paweł, mieszczanin z m. Kurowa w gub. lubel., na osadzenie w wieży przez miesiąc trzy. 94. Skrzypkowski Adam, malarz, mieszkaniec m. Warsz. 95. Trzankowski Franciszek, rodem z m. Warsz. 96. Feingold Jakób subjekt kupiecki rodem z m. Warsz. 97. Fornalski Antoni, mieszczanin z m. Błaszek w gubernii warsz. 98. Frołowicz Leon, student warsz. med. chir. akademii, rodem z gub. grodzieńskiej. 99. Filipowski Bronisław, czeladnik garbarski z m. Warsz., na oddanie do służby wojskowej. 100. Chylitkowski, ksiądz z m. Goraja w gub. lubel., na zesłanie do gub. wołogodzkiej. 101. Chylewicz Józefat, mieszczanin z m. Białym w gub. lubel. 102. Chmurzyński Józef, organista z m. Kurowa w gub. lubel., na oddanie do służby wojskowej. 103. Ćwirko Gust., mieszkaniec m. Płocka, na osadzenie w twierdzy przez miesiąc sześć. 104. Czajewicz Józef, lakiernik z m. Warsz., na oddanie do służby wojskowej. 105. Czajczyński Franciszek, student warsz. med. chir. akademii, na osadzenie w twierdzy przez dwa miesiące. 106. Czarnecki Piotr, uczeń gimn. realnego w Warsz. 107. Czuba Stanisław, rodem z gub. lubel. 108. Szadek Wincenty, czeladnik brązowniczy, rodem z gub. warsz. 109. Sztymelski Władysław, mieszkaniec m. Płocka. 110. Szymanowski Anastazy, mieszczanin z m. Błaszek w gub. warsz. 111. Juściński Alfons, aplikant sądu krym. w Lublinie. 112. Jasiński Antoni, subjekt felczerski z m. Warsz. 113. Jarzyński Dionizy, mieszkaniec m. Płocka. 114. Janiszewski Stanisł., litograf z m. Warszawy, na oddanie do służby wojskowej.

Oprócz tego uwolniony zostaje od służby wojskowej były kancelista sądu poprawczego w Płocku, Antoni Wolski, z warunkiem wysłania go po uwolnieniu na mieszkanie do jednego z miast gub. augustowskiej.

B. Zmniejszone kary osobom następującym:

1. Wyszyński Józef, kanonik warszawskiej kapituły metropolitalnej, na zesłanie do gub. tobołskiej, przeniesie na mieszkanie do m. Orła. 2. Zakrzewski Ignacy, ksiądz z miasta Opatowa w gubernii radomskiej, na zesłanie do gubernii janisejskiej, przeniesie na mieszkanie do m. Sara-

towa. 3. Milechowicz Justyn, zakonnik klasztoru Bernardynów w m. Radomiu, na zesłanie do gub. tobołskiej, przeniesie na mieszkanie do m. Permu. 4. Niewiarowski Antoni, rządcza dóbr Kotkowo w gub. warszawskiej. 5. Piotrkowski Leon, rządcza dóbr Bronisz w gub. warszawskiej. 6. Tannowicz Ign., urzędnik do pisma bióra naczelnika pow. stanisławowskiego. 7. Tarkowski Wiktor, woźny bióra naczelnika pow. stanisławowskiego. Na osadzenie w twierdzy przez rok jeden, zatrzymać przez sześć miesięcy.

Na oryginalne własną JCW. w. księcia, namiestnika w Królestwie Polskim ręką podpisano:

Konstanty.

Francya.

Paryż, 9. Sierpnia. — Konferencya w Konstantynopolu doszła do projektu pośredniczego pruskiego i włoskiego, aby Porta w Serbii tylko białogrodzką fortecę ale pod zmienionymi warunkami zatrzymała, wszystkie inne fortece zaś oddała Serbom. Porta i Austria ani słuchać o tem niechęć, tylko proponują nowe warunki garnizonowe. Francya i Rosya uważają za najlepsze, aby Turcy bez wyjątku opuścili wszystkie serbskie fortece, bo na uznanie panowania niepotrzebują utrzymywać na szanach serbskich armat, podobnie jak w Multanach i Wołoszczyźnie, gdzie także nie masz fortiec. Sutan podobno bardzo się zmartwił konferencyami nad kwestyą belgradzką i przesłał list własnoręczny w tej mierze do Napoleona błagając go na jedność zasad monarchicznych, aby mu dopomagał w załatwieniu tej sprawy.

— Dzienniki francuskie, a głównie oficjalne występują dziś przeciw Garibaldiemu, a jeżeli nie do Cajenny, to go przynajmniej do Caprery wysyłają. La France Lagueroniera pojąć nie może, jak człowiek jeden może stawać na czele ruchu, bez zważania na całą Europę, która tego sobie nie życzy. Powiada, że to tylko jest wolno Półbogom. Szczegółów nie podaje, bo nikt o nich nie wie, a Turyn zaopatrujący teraz całą Europę w depezesy, prawdy nie odślania. Widać ztąd, że Ratazzi uważa utrzymaną tajemnicę za lepszą, niż świat uwiadomiony. Wedle France Garibaldi dalej organizuje swoje siły i mianuje komendantów różnych swoich korpusów. Różne też obiegają pod tym względem podania, a są dzienniki, które rozgłaszają, że Garibaldi w różnych stronach Włoch skupił 60,000 wojska i 2 miliony lirów otrzymał od Anglii.

Włochy.

Jak się zdaje, cesarz Napoleon chciał uznaniem Włoch uspokoić stronnictwo ruchu włoskiego i dla tego spowodował Rosyą do uznania królestwa włoskiego. Mimo to stronnictwo ruchu z naczelnikiem widonym Garibaldym niezaspokoilo się i wydało hasło: Rzym albo śmierć! Gdy Rzym pozyska, wyda okrzyki: Wenecya lub śmierć! Hasła te pomnożyły się obecnie okrzykiem: Niech żyje król Wiktor Emanuel i Garibaldi! Precz z Ratazzim! Hasła te i okrzyki są nowymi manifestacyami w sprawie włoskiej. Ratazzi wierzy w sprzymierze z Francją i chce ustania inicjatywy ludowej. Jak się to skończy, czy potępieniem i rozstrzelaniem Garibaldeggo, czy też potępieniem Ratazzego? W nich skupiają się bowiem dwie zasady, od których pokój nie tylko Włoch ale jeszcze Europy zawisł. Z dniem 1. Sierpnia wielkie nastąpiło przesilenie we Włoszech i Europie.

— Jenerał Medici wydał drugą proklamacyą do gwardyi narodowej palermitańskiej, ale daleko łagodniejszą niż pierwsza. Niemówi już o buntowniku, tylko o programacie Garibaldeggo, który jest programem oraz rządowym, różnica atoli tylko zachodzi co do środków dążących tak u niego, jakoteż u rządu do jednego celu. Nazywa teraz wypadki obecne tylko sporem familijnym, który chciałby mieć jak najprędzej załatwionym. Upomina więc gwardyą narodową, aby zajęła takie stanowisko, któreby odwróciło wojnę domową.

— Margrabia Pallavicino był prefekt Palerma przybył do Genuy w d. 6. b. m., gdzie go deputacya przywitała. Oświadczył jej, że Garibaldi ma zaufanie zupełne w swoje przedsięwzięcie, gdyż go wyższa ożywia idea jedności włoskiej, a inne poczytuje za podrzędne.

— Jenerał Cugia skonsygnował całą załogę palermitańską, bo nie ma do niej zaufania i obawia się, aby nie przeszła do Garibaldeggo. Rząd także liczyć nie może na flotę. W Neapolitańskim potworzyły się na wielu miejscach hufce Garibaldeggo. Nie wyjdzie może kilka tygodni, a Włochy zarają się podobnymi hufcami.

— Donoszą z Medyolanu, Brescyi, Bergamo, Genui, Parmy, Modeny, Florencyi i Palerma o manifestacyach tam zachodzących z okrzykami: niech żyje Garibaldi! Rzym albo śmierć! Gwardya narodowa wszędzie występowała dla utrzymania spokojności, ale nigdzie nie przyszło do krwi przelania. W Rzymie sposobią wielką manifestacyą w d. 11. lub 15. Sierpnia.

— Garibaldi wydał proklamacyą przy wyjeździe Pallaviciniego z Palerma do Sycylijszyków osnowy następującej: jesteście zagniewani na rozporządzenia rządu, a dziś zwiększają waszą niechęć odwołaniem męża, który zasłużył na wasze przywiązanie. Odwołanie margrabiego Pallaviciniego jest nowym nierozsądkiem. Zasmuceni utratą tego weterana i męczennika wolności, powinniście pominąć błędy, które stały się powodem jego odwołania. Jesteśmy silni, dla tego powinniśmy się zachować spokojnie i godnie. Tylko na krótki czas jak się spodziewam muszę się od was oddalić, ale czy w oddaleniu, czy też z bliska serce moje będzie przy was. Ten program jest ten sam, któryśmy powitali na waszych słynnych barykadach: Włochy i Wiktor Emanuel! Z tym programem pociągniemy do Rzymu i Wenecyi. Szczęście jeszcze raz przychylnem się okaże młodemu weteranowi włoskiej wolności, która jak Pallas w zupełnej zbroi z waszego łona wystąpiła. Liczę na was, jako na podstawę naszego szczęścia, podstawę naszego przedsięwzięcia, na której stojąc moi waleczni ochotnicy, pracować będą nad wyswobodzeniem niewolników.

— Na posiedzeniu izby deputowanych w d. 27. Lipca następujący był porządek dniowy: 1) dalszy ciąg interpelacyi pana Petrucelli della

Gattina; 2) interpelacja p. Imbriani do p. ministra oświecenia w przedmiocie muzeum neapolitańskiego; 3) interpelacja p. Argentino do ministra robót publicznych w prowincjach południowych; 4) interpelacja p. Riciardi do ministra wojny w przedmiocie zniesienia warowni Saint-Elme; 5) interpelacja pana Persina względem stosunków włoskich z rzeszpospolitą Ameryki południowej; 6) interpelacja pp. Lazaro i Bruno do ministra spraw wewnętrznych, w przedmiocie bezpieczeństwa publicznego w prowincjach południowych; 7) interpelacja p. Mandoj-Albanese do tegoż ministra w przedmiocie rozwiązania gwardyi narodowej i rady gminnej w Afragola i Buccino; 8) interpelacja p. Bixio do ministra robót publicznych w przedmiocie narodowych zakładów metalurgicznych.

P. Greco prosi izby, aby chciała umieścić na porządku dziowym projekt do ustawy dotyczącej kolei żelaznych.

Prezes. Gdy izba będzie w dostatecznej liczbie zapytam ją.

Pan Riciardi chce dodać do interpelacji swojej niektóre zapytania dotyczące legii węgierskiej. Chce również aby minister robót publicznych dał mu niejaki wyjaśnienia co do kolei żelaznych.

P. Mordini. O ile wyrazy p. Petrucelli były szczerze o tyle słowa p. ministra były ostrożne i nieokreślone; nie ganię tu tego, lecz pragnąłbym aby rząd wytłómaczył jasno, jaką drogą postępować zamysła, aby dojść do rozwiązania wszystkich wielkich kwestyi chwili. Mam wielki szacunek dla patriotyzmu i zdolności p. ministra, który jak się spodziewam, zechce poczytać mnie za lojalnego przeciwnika.

Rosya uznała nas — miejmy nadzieję, że pójdzie za naszym przykładem. Prusy uznały nas — miejmy nadzieję, że wywrą dobry wpływ na Niemcy. Francya uznała nas — miejmy nadzieję, że nam odda Rzym, stolicę naszą. Lecz wiele powiedziećby można o środkach jakich użyć chce p. minister. Odrzuca on wszelkie środki legalne jakie mu się nastroją, nielegalnych nie chce, i ma w tem słusność.

Mówca przytacza treść wszystkich mów pana Durando i mówi dalej:

Nie chcę być w tej chwili człowiekiem stronnictwa, chcę mieć prawo mówienia otwarcie i rzec rządowi: miej się na baczności, radź się woli narodu, okaż się silnym w obec zagranicy, jak silnym jesteś wewnątrz.

Uznanie przez Rosyę i Prusy jest faktem bardzo ważnym, przynajmniej to, a czy izby pruskie chcą lub nie chcą uznać narodowość włoską, mniejsza o to; z wola ich lub wbrew ich woli będziemy niemniej zawsze połączeni.

Właśnie to niepowinno jednak kazać nam zapominać jaki był nasz punkt wyjścia i dokąd dążymy, powinniśmy rachować na przymierze, lecz powinniśmy również wszyscy łącznie ile nas jest pragnąć uświęcenia tych praw nieprzedawnionych. Nasza rewolucya oznacza zagranicą wolność obywatelską i religijną; dla tego więc powinniśmy być silnymi.

Mamy wszelkie środki bycia silnymi; środki moralne i materialne, lecz aby umieć z nich korzystać, potrzeba człowieka inicjatywy, ducha twórczego. Nie mam pewności co do polityki zagranicznej gabinetu i mniemam, że obrał on drogę przeciwną interesowi narodowemu. Ubolewam nad słabością wewnątrz, lecz trudno mi pojąć ją względem zagranicy: chcę tu mówić o rozwiązaniu szkoły polskiej w Cuneo, dokonaniem dla zapewnienia sobie uznania Rosyi.

Włochy niepowinny zapominać o czci i wdzięczności, jaką winny wspaniałomyślniej Polsce za to co cierpiała dla dobra wolności ludów.

Co się tyczy Rzymu, przyznać muszę, że podziwiam bardziej niż ktokolwiek uczucie religijne, czy to protestanckie czy katolickie. Człowiek który posiada wiarę, zasługuje na poszanowanie pod tym względem różnie się zdaniem szan. przyjaciela mego p. Petrucelli.

Panowie! drugie cesarstwo jest głuche; wyobraza ono potrójną reakcyę: reakcyę przeciw ideom społecznym, reakcyę przeciw zasadzie wolności, reakcyę przeciw traktatom wiedeńskim. Drugie to cesarstwo w Bordeaux powiedziało światu: »cesarstwo to pokój« a pokój ten objawił się światu wojną krymską, zwaną wojną cywilizacyi, i wojną włoską 1859 r., która jak mniemam natchniona była myślą szlachetną. Sądzę, że chwila nadeszła wydania otwartego sądu o polityce cesarskiej.

Francya nie jest przychylnie usposobioną dla Włoch. W Villafranca starała się ona powstrzymać nas. Jak? Każdemu to wiadomo. Nie mogę jak p. Petrucelli dojść do tej wiary, aby dla miłości Włoch cesarz miał narażać życie swoje i koronę.

Położenie, wybrzeża, wyspy, bogactwa, wielkie miasta, świetne tradycye, czynią Włochy z stolicą Rzymem, tak wielkimi i tak silnymi, iż Europa zazdrości im może. Jakże się dziwić, że w obec takiej podstawy Włoch, Francya nieprzestaje zajmować Rzymu.

Nie chcę twierdzić bezwzględnie, że cesarz chce nieograniczenie przedłużyć ten stan przeciwny wszelkim naszym prawom. Cesarz zrozumie ileby stracili na uroku i sławie, gdyby chciał dłużej osłaniać szlachetną chorągwią francuską nadużycia Rzymu, lecz co nas najbardziej zadziwia, to cierpliwość Rzymian, cierpliwość Włoch, (poruszenie). Rzymianie dzisiejsi są Rzymianami z r. 1848. Włochy powinny dziś pamiętać, że od tak dawna zapomniały o Rzymie.

Dla tego w tej chwili w zgromadzeniu tem powinien zabrzmieć okrzyk męski: Nie tykajcie chorągwi francuskiej, lecz przypomnijcie sobie, że jesteście Włochami i jako tacy przypomnijcie Francuzom, że mamy prawo być w wojnie z Rzymem (oklaski). Czem byliśmy w roku 1848 w Rzymie (oklaski). Owi deputowani z lewicy, weterani wolności, opuszczają w tych dniach swe ławy, pójdą za wami tą drogą (brawo z lewicy).

Lecz aby dojść do tego, niesprzeciwiajcie się życzeniom narodu, niekrępcijcie jego ruchów, nieprzeszkadzajcie Garibaldiemu, owemu lwu wolności (brawo z lewicy).

P. Boggio. Proszę o głos (poruszenie).

P. Mordini. Pamiętajmy o tem, zachowujemy wdzięczność, lecz

w tej chwili czujemy złe dzisiejsze i niemożemy dłużej znosić, aby nam trzymano na głowie nogę, gotową zgnieść nas w danym razie (oklaski).

Miejmy nadzieję, że kiedyś będziemy mogli faktami dowieść Francuzom naszą wdzięczność. Lecz zapytuję was, czy przypuszczaliście kiedy powstanie w Rzymie? czyście je przewidzieli? jakichże w razie takim użyjecie środków, jaką będzie postawa wasza? Pod tym względem pragnę odpowiedzi otwartej i lojalnej.

P. Petruceli mówił, że kwestya rzymska jest polityczną, p. Durando mówił, że jest religijną; ja uważam ją za wojskową, religijną, polityczną, europejską. Przymierze francusko-rosyjskie niebezpieczne jest dla Włochów i dla Słowian. Dla pokoju europejskiego potrzebne jest przymierze angielsko-francuskie, które w całej sile i przewadze utrzymania zasadę nieinterwencyi mądrze zastosowanej. Niechaj nie będzie pomiędzy ciemnym i ciemnymi żadnej interwencyi, a wtedy tylko Włochy będą się mogły ukonstytuować. Lecz sądzą, że owo przymierze angielsko-francuskie schodzi obecnie w dziedzinę przeszłości. Włochy z 500,000 wojska, z 240 batalionami gwardyi narodowej, i z dwoma wielkimi ludźmi: Wiktoorem Emanuelem i Garibaldem, Włochy takie niepowinny nigdy zawierać przymierza pod naciskiem, powinny przemawiać głośno i dopominać się praw swoich odważnie.

Panowie! Sądzą, że Włochy powinny postawić się w stanie wojennym (poruszenie). Powinny iść na Wenecyę; lepsza śmierć szlachetna, niż życie spodłone (oklaski).

P. Boggio. Ponieważ 17 mówców jest zapisanych, niechaj mi będzie wolno stawić pytanie panu prezesowi rady. Chciałbym wiedzieć czy ostatnie wiadomości z Sycylii są prawdziwe, czy rzeczywiście władze wzięły inicjatywę w odezwach (szmer). Zapytuję czy ten stan anarchii ma trwać dłużej i jakich środków rząd zamierza użyć.

P. Lazzaro. Proponuję przejście do porządku dziennego, niewolno przerywać.

Prezes rady. Wniesiono oskarzenie... muszę odpowiedzieć (z lewicy: wystarczy odpowiedź tak lub nie — wrzawa). Odpowiadając p. Mordini odpowiem zarazem p. Boggio. Urzędownie otrzymałem tylko jedną depezę od prefekta z Trapani, która donosi o mowie Garibaldiego; lecz mogę zapewnić p. Boggio, że jeżeli syndyk z Marsali dopuścił się tego, o czem p. Boggio nadmienił, nie będzie dłużej syndykiem.

P. Boggio. A prefekt z Palermo?

P. Ratazzi. Niema już prefekta w Palermo.

P. Boggio cofa swe zapytanie.

Kilku członków żąda głosu, inni sprzeciwiają się temu.

P. Bertolami żąda głosu w fakcie osobistym: p. Mordini rzekł: że deputowani z lewicy pójdą sami tam, gdzie Włochy były zagrożone, protestując przeciw monopolowi.

Głosy. Lecz to nie jest fakt osobisty.

(Dok. nast.)

Czarnogóra.

Ogólny krótki zarys wypadków i walka na czarnogórskim teatrze wojennym, po wdarciu się Turków w czwartą wyprawie do wnętrza Czarnogóry w dolinę Cetty i połączenia się tamże obu korpusów tureckich Derwisza i Abdi baszów, aż do bitwy 24. Lipca pod Zagaraczem stoczony, skreślił pod oddziałem »Przegląd«, przedstawiając chwilowe tam położenie rzeczy, według krótkich doniesień lub wiadomości telegraficznych od obu stron walczących. Wskazując zupełną sprzeczność tych doniesień, staraliśmy się z ich porównania wyciągnąć o ile możności prawdę i przedstawić rezultat walk stoczonych 18., 21. i 24. Lipca na wzgórzach na zachodnim wybrzeżu Cetty między Orieluką a Zagaraczem które to silne stanowiska zajęwszy Czarnogórcy, oddarli ataki wojsk tureckich usiłujących posunąć się z doliny Cetty drogami górkimi ku Cetynii. Szczegółowe i dokładniejsze wiadomości okazują, iż nie pomyliliśmy się w przedstawieniu naszym i we wnioskach. Powtórzmy tu szczegółowe wiadomości podane w listach to z obozu czarnogórskiego, to z nad granicy czarnogórskiej pisanych, a zamieszczonych to w Wandererze to w dzienniku zagrzebskim Pozor:

»Dubrownik, 25. Lipca. Gdy Derwisz basza po niepomysłnym uderzeniu swem na Ostróg złączył się w dolinie Cetty z głównym korpusem tureckim Abdi baszy, przysunął się także do nich Hussein basza, działający w powiecie Wusojewiczow we wschodniej części Czarnogóry, a w ten sposób skoncentrowane wszystkie wojska tureckie zajęły stanowiska około Spuza. (Biorąc za podstawę działań jedynie Albanię i zachowując z nią związki przez Spuz, gdyż od Hercegowiny Czarnogórcy przecięli im zupełnie komunikacyę. Przep. R. Cz.)

Czarnogórcy zgromadzili także wszystkie swoje siły w Orieluką na wyżynach wznoszących się po zachodniej stronie doliny Cetty, przez które prowadzi droga do Cetynii, a stanowiska ich rozciągały się od Orieluky do Zagaracza. Wojska Omera baszy liczyły 50,000 żołnierzy, podczas gdy Czarnogórcy mieli zaledwie 15,000 ludzi.

W dniu 18. t. m. ruszyli naprzód Turcy z obozu pod Spuzem, uderzyli na stanowiska czarnogórskie i rozpoczęła się walka trwająca dwa dni. Przy końcu dopiero drugiego dnia boju, Czarnogórcy walczący zacięciem, cofnęli się na drugą linię obronną i zajęli Zagaracz i okoliczne stanowiska. Utrzymują, że Turcy w walce tej stracił mieli 4 do 5 tysięcy ludzi w zabitych i ranionych.

W dniu 21. Lipca uderzyli powtórnie Turcy na drugą linię obronną Czarnogórców pod Zagaraczem. Obie strony wiedziały o co idzie i bój toczył się zacięciem. Wszystkie usiłowania Turków rozbiły się o bohaterstwo Czarnogórców, i po krwawej walce Turcy widzieli się być zmuszeni porzucić nadzieję przełamania stanowisk obronnych czarnogórskich. Wojska Omera baszy, który kilka dni wprzód cofnięcie się Czarnogórców z powiatu Bielopawliczów na stanowiska pod Zagaracz, głosił jako wielkie zwycięstwo, niezważając na ogromne straty jakie poniósł, musiał się cofnąć z przed Zagaraczem po nowych stratach i powrócić do swoich obozów pod Spuzem.

